

Veronika Blažková

2014

Preference pravé a levé horní končetiny u primátů a její stabilita

posudek oponenta bakalářské práce

Bakalářská práce V. Blažkové představuje zdařilý pokus o metaanalýzu dostupných prací o lateralitě primátů – rozhodně jde o víc než prostou rešerši. Práce vychází z předchozího review McGrew & Marchant z *Yb. Phys. Anthropol.* (1997) – to autorce umožnilo aplikovat profesionální metaanalytický design na srovnání novějších publikací z let 1997-2013.

Práci není mnoho co vytknout – je dobře udělaná i napsaná (gramatických chyb málo, citace v pořádku, legračních formulací jen několik – např. ropuchám „... byla *podstrčena* atrapa predátora“, „výzkumů se *zúčastnilo* 31 druhů primátů...“). Snad jen že značná část zdrojových prací pochází z nezoologických zdrojů, takže mají zjevné problémy s aplikací evolučního přístupu (jinak by část hypotéz objasňujících vznik laterality nemohla vůbec vzniknout), a autorka občas jako by tento nešvar přebírala (co znamená „přechod primátů na zem a rozvoj protistojného palce“??? – „... rozdělení fylogenetické linie lidí a primátů“ neproběhlo vůbec nikdy – skřípe tu jen vyjadřování, nebo i myšlení?). Také dělení na práce „před 1997“ a „po 1997“ má sice praktický význam (= co autorka akceptovala a co sama objevila), ale pro zkoumání reálných změn výzkumného programu (třeba od cirkusových zvířat pořádajících čajové dýchánky k volně žijícím populacím) by se hodilo spíš klouzavé, dejme tomu desetileté okno.

Za jediný závažný nedostatek práce považuji vyloučení jediného druhu primáta, o kterém něco víme, a chápu-li dobře výsledky metaanalýzy, také jediného, který je z hlediska laterality opravdu zajímavý, totiž člověka. Schází pak vysvětlení podstatných změn, ke kterým během evoluce člověka patrně došlo. Těžko se pozná, zda např. sociobiologická teorie lidské levorukosti jako frekvenčně závislé adaptivní strategie pro individuální agresí, je vyvrácená nebo jen opomenutá, zda ji někdo v konfrontaci s ostatními primáty vůbec diskutoval.

Celkově práci hodnotím kladně a navrhuji známku „výborně“/„velmi dobře“ podle přesvědčivosti obhajoby.

20. května 2014

prof. RNDr. Jan Zrzavý, CSc.